ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
പ്രലംബബകചാണൂരതൃണാവർതമഹാശനൈഃ।
മുഷ്ടികാരിഷ്ടദ്വിവിദപൂതനാകേശിധേനുകൈഃ ॥ **1** ॥

അൻയൈശ്ചാസുരഭൂപാലൈർബാണഭൗമാദിഭിർയുതഃ।
യദൂനാം കദനം ചക്രേ ബലീ മാഗധസംശ്രയഃ ॥ **2** ॥

തേ പീഡിതാ നിവിവിശുഃ
കുരുപഞ്ചാലകേകയാൻ।
ശാൽവാൻ വിദർഭാൻ നിഷധാൻ
വിദേഹാൻ കോസലാനപി ॥ **3** ॥

ഏകേ തമനുരുന്ധാനാ ജ്ഞാതയഃ പർയുപാസതേ।
ഹതേഷു ഷട്സു ബാലേഷു ദേവക്യാ ഔഗ്രസേനിനാ ॥ **4** ॥

സപ്തമോ വൈഷ്ണവം ധാമ യമനന്തം പ്രചക്ഷതേ।
ഗർഭോ ബഭൂവ ദേവക്യാ ഹർഷശോകവിവർധനഃ ॥ **5** ॥

ഭഗവാനപി വിശ്വാത്മാ വിദിത്വാ കംസജം ഭയം।
യദൂനാം നിജനാഥാനാം യോഗമായാം സമാദിശത് ॥ **6** ॥

ഗച്ഛ ദേവി വ്രജം ഭദ്രേ ഗോപഗോഭിരലങ്കൃതം ।
രോഹിണീ വസുദേവസ്യ ഭാർയാഽഽസ്തേ നന്ദഗോകുലേ ।
അൻയാശ്ച കംസസംവിഗ്നാ വിവരേഷു വസന്തി ഹി ॥ **7** ॥

ദേവക്യാ ജഠരേ ഗർഭം ശേഷാഖ്യം ധാമ മാമകം ।
തത് സന്നികൃഷ്യ രോഹിൺയാ ഉദരേ സന്നിവേശയ ॥ **8** ॥

അഥാഹമംശഭാഗേന ദേവക്യാഃ പുത്രതാം ശുഭേ ।
പ്രാപ്സ്യാമി ത്വം യശോദായാം നന്ദപത്ന്യാം ഭവിഷ്യസി ॥ **9** ॥

അർചിഷ്യന്തി മനുഷ്യാസ്ത്വാം സർവകാമവരേശ്വരീം ।
ധൂപോപഹാരബലിഭിഃ സർവകാമവരപ്രദാം ॥ **10** ॥

നാമധേയാനി കുർവന്തി സ്ഥാനാനി ച നരാ ഭുവി ।
ദുർഗേതി ഭദ്രകാലീതി വിജയാ വൈഷ്ണവീതി ച ॥ **11** ॥

കുമുദാ ചണ്ഡികാ കൃഷ്ണാ മാധവീ കൻയകേതി ച ।
മായാ നാരായണീശാനീ ശാരദേത്യംബികേതി ച ॥ **12** ॥

ഗർഭസങ്കർഷണാത് തം വൈ പ്രാഹുഃ സങ്കർഷണം ഭുവി ।
രാമേതി ലോകരമണാദ് ബലം ബലവദുച്ഛ്രയാത് ॥ **13** ॥

സന്ദിഷ്ടൈവം ഭഗവതാ തഥേത്യോമിതി തദ്വചഃ ।
പ്രതിഗൃഹ്യ പരിക്രമ്യ ഗാം ഗതാ തത് തഥാകരോത് ॥ **14** ॥

ഗർഭേ പ്രണീതേ ദേവക്യാ രോഹിണീം യോഗനിദ്രയാ ।
അഹോ വിസ്രംസിതോ ഗർഭ ഇതി പൗരാ വിചുക്രുശുഃ ॥ **15** ॥

ഭഗവാനപി വിശ്വാത്മാ ഭക്തനാമഭയങ്കരഃ ।
ആവിവേശാംശഭാഗേന മന ആനകദുന്ദുഭേഃ ॥ **16** ॥

സ ബിഭ്രത് പൗരുഷം ധാമ ഭ്രാജമാനോ യഥാ രവിഃ।
ദുരാസദോഽതിദുർധർഷോ ഭൂതാനാം സംബഭൂവ ഹ ॥ **17** ॥

തതോ ജഗൻമംഗലമച്യുതാംശം
സമാഹിതം ശൂരസുതേന ദേവീ।
ദധാര സർവാത്മകമാത്മഭൂതം
കാഷ്ഠാ യഥാഽഽനന്ദകരം മനസ്തഃ ॥ **18** ॥

സാ ദേവകീ സർവജഗന്നിവാസ -
നിവാസഭൂതാ നിതരാം ന രേജേ।
ഭോജേന്ദ്രഗേഹേഽഗ്നിശിഖേവ രുദ്ധാ
സരസ്വതീ ജ്ഞാനഖലേ യഥാ സതീ ॥ **19** ॥

താം വീക്ഷ്യ കംസഃ പ്രഭയാജിതാന്തരാം
വിരോചയന്തീം ഭവനം ശുചിസ്മിതാം।
ആഹൈഷ മേ പ്രാണഹരോ ഹരിർഗുഹാം
ധ്രുവം ശ്രിതോ യന്ന പുരേയമീദൃശീ ॥ **20** ॥

കിമദ്യ തസ്മിൻ കരണീയമാശു മേ
യദർഥതന്ത്രോ ന വിഹന്തി വിക്രമം।
സ്ത്രിയാഃ സ്വസുർഗുരുമത്യാ വധോഽയം
യശഃ ശ്രിയം ഹന്ത്യനുകാലമായുഃ ॥ **21** ॥

സ ഏഷ ജീവൻ ഖലു സമ്പരേതോ
വർതേത യോഽത്യന്തനൃശംസിതേന।
ദേഹേ മൃതേ തം മനുജാഃ ശപന്തി
ഗന്താ തമോഽന്ധം തനുമാനിനോ ധ്രുവം ॥ **22** ॥

ഇതി ഘോരതമാദ് ഭാവാത്
സന്നിവൃത്തഃ സ്വയം പ്രഭുഃ।

ആസ്തേ പ്രതീക്ഷംസ്തജ്ജന്മ
ഹരേർവൈരാനുബന്ധകൃത് ॥ **23** ॥

ആസീനഃ സംവിശംസ്തിഷ്ഠൻ ഭുഞ്ജാനഃ പർയടൻ മഹീം ।
ചിന്തയാനോ ഹൃഷീകേശമപശ്യത് തൻമയം ജഗത് ॥ **24** ॥

ബ്രഹ്മാ ഭവശ്ച തത്രൈത്യ മുനിഭിർനാരദാദിഭിഃ ।
ദേവൈഃ സാനുചരൈഃ സാകം ഗീർഭിർവൃഷണമൈഡയൻ ॥ **25** ॥

സത്യവ്രതം സത്യപരം ത്രിസത്യം
സത്യസ്യ യോനിം നിഹിതം ച സത്യേ ।
സത്യസ്യ സത്യമൃതസത്യനേത്രം
സത്യാത്മകം ത്വാം ശരണം പ്രപന്നാഃ ॥ **26** ॥

ഏകായനോഽസൗ ദ്വിഫലസ്ത്രിമൂല -
ശ്ചതൂരസഃ പഞ്ചവിധഃ ഷഡാത്മാ ।
സപ്തത്വഗഷ്ടവിടപോ നവാക്ഷോ
ദശച്ഛദീ ദ്വിഖഗോ ഹ്യാദിവൃക്ഷഃ ॥ **27** ॥

ത്വമേക ഏവാസ്യ സതഃ പ്രസൂതി -
സ്ത്വം സന്നിധാനം ത്വമനുഗ്രഹശ്ച ।
ത്വൻമായയാ സംവൃതചേതസസ്ത്വാം
പശ്യന്തി നാനാ ന വിപശ്ചിതോ യേ ॥ **28** ॥

ബിഭർഷി രൂപാൺയവബോധ ആത്മാ
ക്ഷേമായ ലോകസ്യ ചരാചരസ്യ ।
സത്ത്വോപപന്നാനി സുഖാവഹാനി
സതാമഭദ്രാണി മുഹുഃ ഖലാനാം ॥ **29** ॥

ത്വയ്യംബുജാക്ഷാഖിലസത്ത്വധാമ്നി
സമാധിനാഽഽവേശിതചേതസൈകേ।
ത്വത്പാദപോതേന മഹത്കൃതേന
കുർവന്തി ഗോവത്സപദം ഭവാബ്ധിം ॥ **30** ॥

സ്വയം സമുത്തീർയ സുദുസ്തരം ദ്യുമൻ
ഭവാർണവം ഭീമമദഭ്രസൗഹൃദാഃ।
ഭവത്പദാംഭോരുഹനാവമത്ര തേ
നിധായ യാതാഃ സദനുഗ്രഹോ ഭവാൻ ॥ **31** ॥

യേഽൻയേഽരവിന്ദാക്ഷ വിമുക്തമാനിന -
സ്ത്വയ്യസ്തഭാവാദവിശുദ്ധബുദ്ധയഃ।
ആരുഹ്യ കൃച്ഛ്രേണ പരം പദം തതഃ
പതന്ത്യധോഽനാദൃതയുഷ്മദംഘ്രയഃ ॥ **32** ॥

തഥാ ന തേ മാധവ താവകാഃ ക്വചിദ്
ഭ്രശ്യന്തി മാർഗാത്ത്വയി ബദ്ധസൗഹൃദാഃ।
ത്വയാഭിഗുപ്താ വിചരന്തി നിർഭയാ
വിനായകാനീകപമൂർധസു പ്രഭോ ॥ **33** ॥

സത്ത്വം വിശുദ്ധം ശ്രയതേ ഭവാൻ സ്ഥിതൗ
ശരീരിണാം ശ്രേയ ഉപായനം വപുഃ।
വേദക്രിയായോഗതപഃസമാധിഭി -
സ്തവാർഹണം യേന ജനഃ സമീഹതേ ॥ **34** ॥

സത്ത്വം ന ചേദ്ധാതരിദം നിജം ഭവേദ്
വിജ്ഞാനമജ്ഞാനഭിദാപമാർജനം।
ഗുണപ്രകാശൈരനുമീയതേ ഭവാൻ
പ്രകാശതേ യസ്യ ച യേന വാ ഗുണഃ ॥ **35** ॥

ന നാമരൂപേ ഗുണജൻമകർമഭി -
ർനിരൂപിതവ്യേ തവ തസ്യ സാക്ഷിണഃ।
മനോവചോഭ്യാമനുമേയവർത്മനോ
ദേവ ക്രിയായാം പ്രതിയന്ത്യഥാപി ഹി ॥ **36** ॥

ശൃൺവൻ ഗൃണൻ സംസ്മരയംശ്ച ചിന്തയൻ
നാമാനി രൂപാണി ച മംഗലാനി തേ।
ക്രിയാസു യസ്ത്വച്ചരണാരവിന്ദയോ -
രാവിഷ്ടചേതാ ന ഭവായ കൽപതേ ॥ **37** ॥

ദിഷ്ട്യാ ഹരേഽസ്യാ ഭവതഃ പദോ ഭുവോ
ഭാരോഽപനീതസ്തവ ജൻമനേശിതുഃ।
ദിഷ്ട്യാങ്കിതാം ത്വത്പദകൈഃ സുശോഭനൈ -
ർദ്രക്ഷ്യാമ ഗാം ദ്യാം ച തവാനുകമ്പിതാം ॥ **38** ॥

ന ത്വേഭവസ്യേശ ഭവസ്യ കാരണം
വിനാ വിനോദം ബത തർകയാമഹേ।
ഭവോ നിരോധഃ സ്ഥിതിരപ്യവിദ്യയാ
കൃതാ യതസ്ത്വയ്യഭയാശ്രയാത്മനി ॥ **39** ॥

മത്സ്യാശ്വകച്ഛപനൃസിംഹവരാഹഹംസ -
രാജൻയവിപ്രവിബുധേഷു കൃതാവതാരഃ।
ത്വം പാസി നസ്ത്രിഭുവനം ച യഥാധുനേശ
ഭാരം ഭുവോ ഹര യദൂത്തമ വന്ദനം തേ ॥ **40** ॥

ദിഷ്ട്യാംബ തേ കുക്ഷിഗതഃ പരഃ പുമാ -
നംശേന സാക്ഷാദ് ഭഗവാൻ ഭവായ നഃ।
മാ ഭൂദ് ഭയം ഭോജപതേർമുമൂർഷോ -
ർഗോപ്താ യദൂനാം ഭവിതാ തവാത്മജഃ ॥ **41** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യഭിഷ്ടൂയ പുരുഷം യദ്രൂപമനിദം യഥാ।
ബ്രഹ്മേശാനൗ പുരോധായ ദേവാഃ പ്രതിയയുർദിവം ॥ **42** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ പൂർവാർധേ
ഗർഭഗതവിഷ്ണോർബ്രഹ്മാദികൃതസ്തുതിർനാമ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥